

LEADER
ONTWIKKELINGSPLAN
DE BARONIE

“De stad is van steen, maar gebouwd met de liefde van het land er om heen” *

Voor de uitvoeringsperiode 2007-2013

Mei 2007

INHOUD

VOORWOORD	3
INLEIDING	4
HOOFDSTUK 1 SOCIAAL-ECONOMISCHE ANALYSE	5
1.1 INLEIDING.....	5
1.2 SWOT-ANALYSE.....	5
HOOFDSTUK 2 DOELSTELLING EN VISIE DE BARONIE	8
2.1 INLEIDING.....	8
2.2 DOELSTELLING.....	8
2.3 VISIE	8
HOOFDSTUK 3 STRATEGIE; RELATIE POP2/LEADER	14
3.1 INLEIDING.....	14
3.2 MAATREGEL 4.1. PLAATSELIJKE ONTWIKKELINGSSTRATEGIE.....	14
3.3 MAATREGEL 4.2. TRANSNATIONALE EN INTERREGIONALE SAMENWERKING.....	19
3.4 MAATREGEL 4.3. BEHEER VAN DE PLAATSELIJKE GROEP, VERWERVING VAN VAKKUNDIGHEID EN DE DYNAMISERING VAN HET GEBIED	20
HOOFDSTUK 4 ORGANISATIE	24
4.1 INLEIDING.....	24
4.2 SAMENSTELLING PG DE BARONIE	24
4.3 TAKEN EN VERANTWOORDELIJKHEDEN PG DE BARONIE	26
4.4 VAN PROJECTAANVRAAG TOT GOEDKEURING PROJECT	27
4.5 LEADER-WERKWIJZE	30
4.6 VOORTGANG EN CONTROLE VAN PROJECTEN.....	30
HOOFDSTUK 5 FINANCIERINGSPLAN	31
5.1 INLEIDING.....	31
5.2 TOELICHTING OP DE FINANCIËLE TABEL	31
5.3 FINANCIËLE TOTAALTABEL LEADER ONTWIKKELINGSPLAN DE BARONIE	32
BIJLAGE A SOCIAAL-ECONOMISCHE ANALYSE	33
BIJLAGE B AFBAKENING LEADER GEBIED DE BARONIE	33
BIJLAGE C SELECTIECRITERIA PROJECTEN	34
BIJLAGE D INDICATOREN	36
BIJLAGE G OVERZICHT PROJECTEN IN VOORBEREIDING	37
BIJLAGE H LIJST VAN AFKORTINGEN	41
BRIEVEN RABOBANK EN ZORGVOORWONEN	

* BASTIAAN RAGAS; "MIJN STAD".

VOORWOORD

Als voorzitter van de Plaatselijke Groep (PG) De Baronie presenteer ik u bij deze ons LEADER Ontwikkelingsplan in het kader van As 4 van het Plattelands Ontwikkelings Plan (POP2). De LEADER-as is gericht op het stimuleren van een duurzame ontwikkeling van het platteland.

Om een duurzame ontwikkeling in onze regio De Baronie te stimuleren heeft het ontwikkelingsplan als hoofddoelstelling:

“De Plaatselijke Groep heeft zich ten doel gesteld de Leader-as te benutten voor het integraal versterken van de sociaal-economische structuur van De Baronie teneinde de levenskwaliteit in het gebied te versterken. Deze integrale doelstelling vertaalt zich in sociale, economische en fysiek-ruimtelijke ambities”.

Om deze doelstelling te realiseren, heeft de Plaatselijke Groep de hulp van andere partijen nodig. Met behulp van dit ontwikkelingsplan willen wij de lokale bevolking en lokale partijen enthousiasmeren en stimuleren om met nieuwe initiatieven te komen die passen binnen de kaders van dit ontwikkelingsplan. Alleen door deelname van partijen uit het veld kan er voldoende draagvlak gecreëerd worden om het plan tot een succes te maken.

De diversiteit van de organisaties die in onze Plaatselijke Groep vertegenwoordigd zijn, getuigen van een sterke aandacht voor een integrale aanpak. De Plaatselijke Groep heeft als doel om het draagvlak voor nieuwe initiatieven te verbeteren en de regionale samenhang en cohesie te versterken. Door middel van goede projecten kan de regio als geheel zich profileren ten opzichte van andere plattelandsregio's in Nederland.

Ook samenwerking met andere plattelandsregio's, met als doel om opgedane kennis en ervaringen uit te wisselen, draagt bij aan de versterking van vitaliteit van het platteland in de regio De Baronie.

Kortom dit *LEADER ontwikkelingsplan De Baronie* daagt bewoners, organisaties en bedrijven in de regio uit om met nieuwe ideeën en projectvoorstellen, die binnen de hierna beschreven thema's passen, te komen. Samen kunnen wij dan een bijdrage leveren aan een duurzame ontwikkeling van het platteland!

Voorzitter Plaatselijke Groep De Baronie

H. Nuijten

Mei 2007

INLEIDING

LEADER+ was in de periode 2000-2006 een zelfstandig plattelandsontwikkelingsprogramma van de Europese Unie dat staat voor Liaison Entre Actions de Developpement de l'Economie Rurale, vrij vertaald 'Samenwerking voor plattelandsontwikkeling'. Met ingang van de periode 2007-2013 is dit programma opgenomen (gemainstreamed) in het POP2 onder de vierde As.

Het specifieke van LEADER is gelegen in het bottom-up karakter waarbij in LEADER gebieden Plaatselijke Groepen (PG) geformeerd moeten worden die de daadwerkelijke invulling van het programma bepalen.

Financiële steun uit het LEADER initiatief is beperkt tot kleinere gebieden met een landelijk karakter, die vanuit geografisch, economisch en sociaal oogpunt een homogeen geheel vormen. Het maximale aantal inwoners is 150.000 en het minimale aantal 5.000.

De Baronie heeft in de afgelopen maanden in een aantal sessies/zelfevaluaties en op de toekomst gerichte workshops gehouden. Na een moeizame start heeft het gebied de Leader filosofie "ontdekt". De manier van werken, vooral gericht op het ondersteunen van lokale bottom-up projecten heeft geleid tot het uitvoeren van een groot aantal projecten. Het functioneren van de PG en het aanwenden van het budget is daarmee in een stroomversnelling geraakt. Door het enthousiasme van de initiatiefnemers en partners in de projecten is er inmiddels een grote voorraad van projecten ontstaan die kunnen bijdragen aan de sociaal-economische ontwikkeling van het gebied. Het gebied heeft daarom ook besloten deze manier van werken door te zetten, ongeacht de herkomst van de middelen die hiervoor kunnen worden ingezet. Uiteraard gaat de voorkeur van de PG uit naar het voortzetten van de LEADER-status om de doelstellingen te kunnen realiseren.

Het LEADER gebied De Baronie bestaat uit delen van de gemeenten Alphen-Chaam, Baarle-Nassau, Breda, Etten-Leur, Gilze en Rijen, Rucphen en Zundert. Het LEADER gebied heeft een oppervlakte van ruim 500 km², telt in totaal 110.000 Inwoners. Het gebied voldoet hiermee in dat opzicht aan de eisen waaraan een LEADER gebied moet voldoen. De precieze gebiedsafbakening is terug te vinden in bijlage B.

Het Ministerie van LNV heeft een call for proposals uitgeschreven en gepubliceerd op 17 januari 2007. Het ontwikkelingsplan zal voor 1 juni bij de provincie moeten worden ingediend om in aanmerking te kunnen komen voor de LEADER-status.

Het LEADER ontwikkelingsplan voor De Baronie is als volgt opgebouwd. In hoofdstuk 1 wordt een SWOT-tabel gepresenteerd. Deze is gebaseerd op een uitgebreide sociaal-economische analyse van het gebied (zie Bijlage A). Op basis van deze analyse is in hoofdstuk 2 de visie (gewenste situatie) beschreven, alsmede de doelstelling van het ontwikkelingsplan. In hoofdstuk 3 komen de thema's en maatregelen van LEADER aan bod. De samenstelling van de PG en haar taken en verantwoordelijkheden staat centraal in hoofdstuk 4. De nadruk wordt daarbij gelegd op de rol van de PG bij de selectie en beoordeling van projecten. De financiële randvoorwaarden alsmede de financiële tabel staan centraal in hoofdstuk 5.

HOOFDSTUK 1 SOCIAAL-ECONOMISCHE ANALYSE

1.1 Inleiding

De sociaal-economische analyse is gebaseerd op een verscheidenheid aan beleidsnotities en cijfermateriaal.

De gegevens waarop de analyse gebaseerd is, bieden voldoende aanknopingspunten om een totaalbeeld van de regio te schetsen. De resultaten van de sociaal-economische analyse (zie bijlage A) vormen de basis voor de SWOT-analyse, die is beschreven in paragraaf 1.2. De SWOT-analyse geeft een goed beeld van de kenmerken van de regio die aandacht verdienen bij het opstellen van een visie en een strategie voor het LEADER gebied De Baronie.

1.2 SWOT-analyse

In tabel 1 wordt een overzicht gegeven met de sterke en zwakke punten van het LEADER gebied De Baronie en de daaruit voortvloeiende kansen en bedreigingen. Deze worden beschreven aan de hand van:

- demografische kenmerken;
- sociale kenmerken;
- economische kenmerken; en
- ruimtelijke- en milieukenmerken.

De SWOT-analyse heeft betrekking op het landelijke gebied van De Baronie, dat wil zeggen zonder Breda. Voor meer informatie over de kansen en bedreigingen met betrekking tot de gemeente Breda wordt verwezen naar de Economische Barometer Breda en de Impulsnota van de gemeente.

Bij de uitwerking van de visie zal met name de nadruk worden gelegd op de demografische, sociale en economische kenmerken. De ruimtelijke en milieukenmerken zullen via andere kaders, zoals o.a. de reconstructie worden uitgewerkt. Detailinformatie hierover is indien noodzakelijk wel beschikbaar.

Tabel 1 SWOT-tabel van De Baronie (excl. Breda)

Sterkte	Kans	Zwakte	Bedreiging
Demografische kenmerken			
<ul style="list-style-type: none"> (Nog) gestage groei bevolking 	<ul style="list-style-type: none"> Door middel van o.a. meer woningbouw kan bevolking op peil worden gehouden. Belangrijk is vooral het vasthouden van jongeren. Speel met een gedifferentieerd woningbouwprogramma in op de veranderende bevolking- en gezinssamenstelling. Meer ontwikkelingsmogelijkheden (mbt wonen, werken, recreëren, etc) afdwingen bij provincie. 	<ul style="list-style-type: none"> Ondervertegenwoordiging leeftijdscategorie '20-40 jaar'. Hierdoor relatief beperkte natuurlijke bevolkingsaanwas. 	<ul style="list-style-type: none"> Bevolkingsprognoses laten krimp van aantal inwoners zien Toename vergrijzing en ontgroening heeft grote gevolgen voor onder meer woningbouw, voorzieningenniveau en arbeidsmarkt.
Sociale kenmerken			
<ul style="list-style-type: none"> Sociale omgeving met veel organisaties en vrijwilligerswerk Aanwezigheid gemeenschapszin 	<ul style="list-style-type: none"> Benadrukken belang gemeenschapszin Mogelijkheden voor ontwikkeling nevenactiviteiten agrariërs Inventiviteit stoppende agrarische ondernemers 	<ul style="list-style-type: none"> Relatief weinig voorzieningen in kleine kernen; hierdoor aantasting leefbaarheid voor bepaalde groepen 	<ul style="list-style-type: none"> Afname van (draagvlak voor) voorzieningen en wegvallen dragers in kleine kernen Opleidingsniveau vanuit vraag- en aanbodkant komt niet altijd overeen Binding met woonomgeving staat onder druk
Economische kenmerken			
<ul style="list-style-type: none"> Strategische ligging binnen Europa en ten opzichte van steden. Groei aantal vestigingen Sterke groei aantal starters 	<ul style="list-style-type: none"> Aantrekkende economie Verhogen innovativiteit bedrijfsleven Meer aandacht voor ondernemersschap (meer starters en betere starters) Zorg voor een vitaal en aantrekkelijk winkelapparaat in de hoofdkernen Bevorder als gemeente het opstellen van dorpsontwikkelingsplannen voor de verschillende kernen. Behoeft aan nieuwe economische dragers Mogelijkheden voor (kwalitatieve en duurzame) ontwikkeling en diversificatie toeristische en recreatieve sector. Verder uitbouwen toeristische thema's en betere profilering. Potentie voor buiten en bewegingsrecreatie 	<ul style="list-style-type: none"> Laag aandeel groeisectoren (o.a. zakelijke dienstverlening en zorg) Daling werkgelegenheid Relatief weinig startende ondernemers. Beperking uitbreidingsmogelijkheden landbouwbedrijven Omvangrijke agrarische sector. Sterk verlies aan werkgelegenheid. Lage innovatiegraad Beperkte werkgelegenheidsfunctie (hierdoor negatief pendelsaldo) Beperkt winkelapparaat Grote koopkrachtafvlouing met betrekking tot winkeluitgaven. Geringe voorraad (kwalitatieve) bedrijventerreinen 	<ul style="list-style-type: none"> Het commerciële voorzieningenniveau neemt sterk af in de kleine kernen Concurrentie omringende (winkel)gebieden Opvolgingsproblematiek door vergrijzing Wet- en regelgeving m.b.t. wijziging van bestemmingsplannen Agrarische sector onder druk, door beperkte uitbreidingsmogelijkheden en strengere milieumaatregelen Toenemende congestie in bepaalde gebieden, gevaar voor platteland Bestaan gebiedsspecifieke knelpunten m.b.t. fysieke infrastructuur Ongewenst hergebruik vrijkomende agrarische gebouwen

Sterkte	Kans	Zwakte	Bedreiging
	<ul style="list-style-type: none"> Inspelen op vergrijzing (o.a. zorgeconomie) Groei in commerciële dienstensector Verbreding van de landbouw Kansen door vrijkomende agrarische gebouwen (VAB's) Aanleg nieuwe bedrijventerreinen (voor eigen dynamiek) en verbetering bestaande bedrijventerreinen Meer grensoverschrijdende samenwerking Maak optimaal gebruik van subsidiestromen die beschikbaar zijn en zorg als gemeente ook voor cofinanciering. Ervaring (steeds groter wordende groep) ouderen Verweef de reguliere lokale economie met het creatieve vermogen in de gemeente tot een creatieve economie. Bevorder samenwerking tussen bedrijven 	<ul style="list-style-type: none"> Regio staat onvoldoende op t&r-kaart Agrarisch gebied wordt onvoldoende recreatief benut Grote herstructureringsopgave bedrijventerreinen Beperkte kennisinfrastructuur Beperkte grensoverschrijdende samenwerking 	<ul style="list-style-type: none"> Veroudering bedrijventerreinen en panden Dreigend tekort aan bedrijventerreinen Verplaatsing naar lage lonen landen Krimp bevolking leidt tot vermindering van koopkracht. Vertrek grotere bedrijven kan leiden tot verlies werkgelegenheid (direct en indirect)
Arbeidsmarkt			
<ul style="list-style-type: none"> Lage werkloosheid Relatief weinig personen met uitkering Prima arbeidsmentaliteit Daling van aantal landbouwbedrijven heeft niet geleid tot grote werkloosheid op het platteland. Gestage groei beroepsbevolking o.a. door hogere arbeidsparticipatie Opleidingsniveau beroepsbevolking past bij de aard en schaal van de bedrijven 	<ul style="list-style-type: none"> Verdere daling werkloosheid en uitkeringen door economische groei Vergrijzing biedt kansen voor werkgelegenheid in de zorg Aanboren 'stille' reserve 	<ul style="list-style-type: none"> Ongunstige werkgelegenheidsontwikkeling Gebrekkige aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt Beroepsbevolking relatief laag opgeleid (steeds minder vraag) Groot deel werkloosheidsbestand moeilijk bemiddelbaar. Relatief veel seizoenswerkgelegenheid (grillig verloop vacatures en vraag naar buitenlandse werknemers) 	<ul style="list-style-type: none"> Uitstroom arbeidskrachten agrarische sector Vergrijzing kan leiden tot hogere vervangingsvraag, opvolgingsproblemen en op termijn krapte op arbeidsmarkt.
Ruimtelijke en milieukenmerken			
<ul style="list-style-type: none"> Goed woon- en werkklimaat (landelijke, groene regio met veel natuur) Stedelijke voorzieningen in de nabijheid Regio heeft goede kwaliteiten als toeristisch-recreatieve sector 	<ul style="list-style-type: none"> Ontwikkeling agrarisch natuurbeheer Herstel natuur- en landschapswaarden, mede t.b.v. agrotourisme Bovenregionale samenwerking op diverse gebieden 	<ul style="list-style-type: none"> Toenemende gronddruk 	<ul style="list-style-type: none"> Natuur, milieu en landbouw onder druk door ruimtedruk Prijsstijging grond Afname areaal landbouw t.b.v. bebouwd gebied en recreatie Onvoldoende externe profilering toeristisch-recreatieve kwaliteit

HOOFDSTUK 2 DOELSTELLING EN VISIE DE BARONIE

2.1 Inleiding

In het onderstaande wordt de ontwikkelingsvisie beschreven zoals die naar voren komt uit verschillende gebiedsspecifieke nota's en beleidsvisies en die aansluit op de kenmerken van het gebied. De Baronie heeft in het afgelopen jaar een aantal sessies/zelfevaluaties en op de toekomst gerichte workshops gehouden. Na een moeizame start heeft het gebied de Leader filosofie 'ontdekt'. De manier van werken is vooral gericht op het ondersteunen van lokale bottom-up projecten. Dit heeft geleid tot het uitvoeren van een groot aantal projecten. Tevens is er een aantal projecten dat nog in de pijplijn zit. In de afgelopen jaren heeft de PG De Baronie hard gewerkt aan het leggen van een stevig fundament. Dit fundament bestaat uit het opbouwen van een netwerk, spirit/enthousiasme, organisatie, ondersteuning en PR/communicatie. Aan enthousiasme heeft het in het gebied niet ontbroken, het netwerk is voor een deel succesvol maar kan altijd worden versterkt. De organisatie zal in de komende periode meer moeten worden gezwaluwstaart met de reconstructiecommissie, ondersteuning van indieners kan in de front-office meer aandacht krijgen en de PR zal ook in de komende periode de nodige aandacht verdienen om een nog bredere doelgroep te kunnen bereiken.

2.2 Doelstelling

“De Plaatselijke Groep heeft zich ten doel gesteld de Leader-as te benutten voor het integraal versterken van de sociaal-economische structuur van De Baronie teneinde de levenskwaliteit in het gebied te versterken. Deze integrale doelstelling vertaalt zich in sociale, economische en fysiek-ruimtelijke ambities”.

De in het gebied hoog gewaardeerde sociaal-economische potentie en vooral ook de leefkwaliteit van het gebied staan onder druk door economische en sociale ontwikkelingen. Door de lokale, regionale en rijksoverheid wordt ter ondervanging van die druk reeds een veelheid van beleid gevoerd. Vanuit de SWOT-analyse en vanuit het bestaande beleidskader is de Plaatselijke Groep tot de conclusie gekomen dat aanvullende of complementaire beleidsstrategieën evenwel zeer welkom zijn. Daarbij dient wel aangesloten te worden bij de doelstellingen van dit bestaande beleid.

2.3 Visie

De visie neemt de sterkten en kansen uit de SWOT als vertrekpunt.

De belangrijkste kansen en sterkten van het gebied moeten worden benut. Uit de SWOT komt naar voren dat het gebied vooral behoefte heeft aan:

- Nieuwe economische dragers voor het platteland binnen
 - zowel de agrarische sector in de vorm van duurzame innovatieve activiteiten
 - als binnen het niet-agrarische lokale bedrijfsleven
- Stimulering van nieuwe ontwikkeling en kwaliteitsverbetering binnen de sector toerisme en vrije tijd¹; ontwikkelen nieuwe markten zoals wellness, turf, paardentoeerisme etc.

¹ Hoofdthema in het REAP West-Brabant Meerjarenplan 2004-2007 ; “Springplank naar bedrijvigheid”.

- Bevorderen innovatieve ontwikkeling binnen het MKB; aandacht voor starters, ontwikkeling creatieve economie (creative industries) tussen industriële bedrijven maar ook met andere sectoren.
- Aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven; zowel in locatie aanbod als het creëren van een aantrekkelijk woon-, werk- en leefklimaat.
- Verbetering van de leefbaarheid; uitvoeren van integrale dorpsontwikkelingsprogramma's, gedifferentieerde woningbouw, aangepaste voorzieningen voor diverse doelgroepen, benutten aanwezige gemeenschapszin.
- Kwalitatief en kwantitatief goed aanbod van arbeidskrachten; bevorderen samenwerking tussen bedrijfsleven en kennisinstellingen.
- Stimuleren van grensoverschrijdende samenwerking; vooral binnen de sector toerisme en vrije tijd, maar mogelijk ook binnen andere sectoren.

Door het ondernemen van actie op bovenstaande punten zullen de genoemde bedreigingen voor een groot deel teniet kunnen worden gedaan.

Tijdens de visieontwikkeling is veelvuldig gesproken over de constatering dat er een toenemende spanning is tussen oplossingsstrategieën voor het platteland en voor de aangrenzende stedelijke gebieden. Juist het platteland met andere schaalvraagstukken dan het ons omringende stedelijke gebied vereist lokaal maatwerk, in regionale samenhang. Binnen de Leader-aanpak is het mogelijk om fysieke, economische en sociale netwerken en visies te verbinden en in te zetten voor innovatieve projecten.

De door het Sociaal Economisch Platform opgestelde visie sluit bij de belangrijkste punten die in de SWOT worden genoemd. Voor een deel kunnen de thema's binnen het POP 2/Leader kader worden uitgevoerd. Onderwerpen die niet door dat programma kunnen worden ondersteund zullen binnen andere financieringsbronnen worden ondergebracht.

Het gebied wil voornamelijk inzetten op de ontwikkeling van:

- 1 Een duurzame agrarische sector;
- 2 Niet-agrarisch lokaal bedrijfsleven (MKB);
- 3 Toerisme en vrije tijd;
- 4 Leefbaarheid en zorg;
- 5 Arbeidsmarkt.

Ad 1. Duurzame agrarische sector

Binnen dit thema wordt onderscheid gemaakt tussen het bevorderen van kennis en innovatie, het bevorderen van duurzame energie en functieaanpassing van vrijkomende agrarisch bebouwing (VAB's).

Kennis en innovatie

Hoewel de werkgelegenheid in de agrarische sector afneemt, zijn er binnen deze sector voldoende kansen en mogelijkheden om nieuwe economische functies te ontwikkelen en de concurrentiepositie van de sector te verbeteren. Gedacht kan worden aan de inzet van nieuwe technologieën binnen de agribusiness en optimalisering van het productieproces, bijvoorbeeld door structuurverbetering. Het opzetten van clusterprojecten of kennisnetwerken kan bijdragen tot een verbetering van de bedrijfsvoering. Ook nieuwe ICT-toepassingen binnen de agrarische sector kunnen de ontwikkeling van de sector binnen de regio stimuleren.

Om te voorkomen dat agrariërs hun bedrijf moeten beëindigen, dient de inkomenspositie van agrariërs verbeterd te worden. Biologische en multifunctionele vormen van landbouw kunnen hierbij, naast de eerdergenoemde factoren, van belang zijn. Ontwikkeling van een

professionele paardenhouderij De Baronie behoort eveneens tot de mogelijkheden. Binnen deze sector zal de samenwerking tussen bedrijven bevorderd moeten worden en zal met name de professionalisering van ondernemers worden opgepakt. Hierbij zullen ondernemers binnen de sector worden ondersteund bij het opzetten van de bedrijfsvoering.

De samenwerking binnen de boomteeltsector zal ook in de komende jaren aandacht vragen.

Er is inmiddels een platform boomteelt opgericht met als doel het versterken van de sector, het versterken van de samenwerking, ketenbevordering en het initiëren van projecten.

De realisatie van de Assortimentstuin zal hieraan een bijdrage leveren.

Wanneer bedrijfsbeëindiging echter onontkoombaar wordt, dient ernaar te worden gestreefd dat de agrariër in ieder geval 'ondernemer' kan blijven.

Duurzame energie

De reconstructiecommissie De Baronie wil energiebesparing en het gebruik van duurzame energiebronnen bevorderen. Uit eerder (2001) onderzoek komt naar voren dat er veel duurzaam energiepotentieel is. Ook voor de agrarische sector zijn volop kansen en mogelijkheden aanwezig om met duurzame energie aan de slag te gaan.

Voorbeelden van toepassing en opwekking van duurzame energie zijn: mestvergisting, warmtekrachtkoppeling, het winnen van zonne-energie op staldaken en asbest vervangen door zonnepanelen. Behalve milieuwinst kan het toepassen van duurzame energie leiden tot kostenbeheersing en daarmee een positieve invloed hebben op het bedrijfsresultaat.

Vrijkomende agrarische bebouwing (VAB)

De druk om agrarische locaties (mede) voor niet-agrarische doeleinden te gebruiken neemt toe. De agrariër wil zich bezighouden met nevenactiviteiten die losstaan van zijn agrarische bedrijf. Ook worden agrarische locaties aan de agrarische functie onttrokken als gevolg van omgevingsbeleid en/of marktontwikkelingen.

Het realiseren van nieuwe functies in vrijkomende agrarische bebouwing (VAB) kan een bijdrage leveren aan het bevorderen van de sociale en economische vitaliteit van het platteland en aan het behoud van waardevolle cultuurhistorische bebouwde elementen in het buitengebied. Daarbij kan gedacht worden aan: landbouwverwante functies, opslagdoeleinden, recreatie, aan huis gebonden beroepen, (maatschappelijke) dienstverlening, ambachtelijke bedrijvigheid en wonen. Uitgangspunt hierbij moet zijn dat de nieuwe activiteiten in de VAB en de omliggende activiteiten en functies elkaar versterken. In De Baronie hebben diverse gemeenten beleid op dit vlak ontwikkeld, waardoor de start van projecten op korte termijn kan worden voorzien.

Ad 2 Niet-agrarisch lokaal bedrijfsleven (gewone MKB);

Binnen dit thema wordt aandacht besteed aan het versterken en innoveren van het MKB en de ontwikkeling van de bedrijventerreinen in de regio.

MKB

Het lokale bedrijfsleven is van groot belang voor het functioneren van de lokale economie en de leefbaarheid en vitaliteit van het landelijk gebied. Het lokale bedrijfsleven moet dan ook voldoende mogelijkheden krijgen om zich verder te ontwikkelen. Innovatief ondernemen betekent niet alleen het doorvoeren van technologische vernieuwingen, maar ook het voortdurend optimaliseren van het bedrijf in wisselwerking met de markt. Vernieuwing in marktbenadering, productontwikkeling, het productieproces en de organisatie zijn innovatieve onderdelen waarbij bedrijven ondersteuning kunnen gebruiken. Door het opzetten van innovatieve clusterprojecten en kennisnetwerken kan bedrijvigheid in de regio gestimuleerd worden tot onder meer product- en procesverbeteringen. Een van de kansen biedt het

ondersteunen van de samenwerking in de Creatieve Industrie; een voor de Baronie nieuw begrip waarbij het ontwikkelen van goederen en diensten die een culturele, artistieke of amusementswaarde hebben centraal staat. Hierbij kan worden gedacht aan het bij elkaar brengen van bedrijven in de multimedia sector, muziek, film, expositie, gastronomie, podiumkunsten etc. Voorbeelden zijn stichting Alice en de Verkade fabriek. Geheel nieuw in dit kader zijn de kruisbestuif-bijeenkomsten met de agrarische sector. Samenwerking met kennisinstellingen in de regio is hierbij een kans aangezien de regio diverse instellingen kent die zich op dit vlak begeven, zoals bv NHTV; Internationale Hogeschool Breda en Academie St.Joost.

Eén en ander draagt bij een verdergaande professionalisering van het lokale bedrijfsleven en aan de diversificatie van de lokale economie.

Bedrijventerreinen

De agrarische sector levert 20% van het totaal aantal banen. De komende jaren zal de werkgelegenheid in de landbouw naar alle waarschijnlijkheid verder krimpen. Behalve de herstructurering van de agrarische sector zullen andere (nieuwe) economische dragers in De Baronie ontwikkeld moeten worden om de werkgelegenheid in het gebied te ondersteunen en de leefbaarheid en vitaliteit van het platteland en de kernen te waarborgen.

Het aantrekken van nieuwe bedrijvigheid en het versterken van bestaande bedrijvigheid kunnen voor De Baronie een impuls betekenen voor de economische ontwikkeling van de kleine kernen in de regio. Het behoud van de aantrekkelijke landelijke kenmerken van het gebied is daarbij van belang en de activiteiten moeten gericht worden op het stimuleren van bedrijvigheid passend bij de lokale kenmerken. Tevens dient aan de ruimtebehoefte van kleinschalige bedrijven met een sterk lokale binding te worden voldaan. Efficiënter ruimtegebruik en duurzame inrichting van bedrijventerreinen kunnen hieraan bijdragen. Samenwerking van bedrijven op een of meerdere bedrijventerrein, bijvoorbeeld in de vorm van gezamenlijke inkoop, kwaliteitsverbetering en terreinbeheer kan gestalte krijgen in parkmanagement. Thematische bedrijventerreinen zoals agrarische ontwikkelingsgebieden of bedrijventerreinen gericht op de foodsector dragen bij aan een gevarieerd aanbod en kunnen leiden tot economische structuurversterking van sectoren. In Zundert leven ideeën om rond het thema boomteelt een bedrijventerrein te ontwikkelen.

Ad 3 Toerisme en vrije tijd.

De sector toerisme en vrije tijd in het gebied heeft niet de potentie om *de* nieuwe economische drager voor het landelijk gebied worden. Voor het gebied liggen er in deze sector wel volop kansen. De verantwoordelijke partijen, vooral de individueel daadkrachtige recreatiebedrijven, moeten de regio als een samenhangend toeristisch-recreatief product verder ontwikkelen. Deze samenhang kan vooral gezocht worden in de ontwikkeling en promotie als dagtoeristische en dagrecreatieve regio voor de eigen bewoners (stedelijk uitloopgebied), voor in de regio verblijvende verblijfsrecreanten en voor dagtoeristen van buiten de regio. De 'kapstok' waaraan de regio zich kan optrekken is de naam 'De Baronie'. Kernthema's zijn: de aanwezigheid van de grens (buitenland om de hoek), bereikbaarheid ten opzichte van het stedelijk gebied in Midden-Brabant en de Randstad, diversiteit van het aanbod (dag- en verblijfsrecreatie, rust en ruimte, natuur/landschap, duurzaamheid en kwaliteit, cultuurhistorie/religie).

Voor het westelijk deel van het reconstructiegebied De Baronie geldt dat het accent moet liggen op kwaliteitsverbetering bij toeristische bedrijven. Vervolgens dient het toeristisch product zich in fysieke zin te verbreden met het vermarkten van routestructuren, capaciteitsuitbreiding (zowel nieuw vestiging als uitbreiding bestaande bedrijven) met op

verhuur gerichte en toeristisch georiënteerde vormen van verblijfsaccommodaties. Ook liggen er agro-toeristische ontwikkelingskansen die op dit moment onvoldoende worden benut.

Samenwerking is een sleutelwoord in deze regio. Hier worden goede initiatieven genomen (o.a. platforms in Rucphen en Zundert). Het westelijk deel van De Baronie heeft een nauwe relatie met het gebied van de Brabantse Delta. Dit geldt zowel voor het verblijfsrecreatieve aanbod (bijvoorbeeld samenwerking Camplusparken) als de dagrecreatie (relatie met Halderberge/Hoeven).

Een groeiende markt die ook binnen de Baronie een plek moet krijgen is de ontwikkeling van Wellness toerisme; gericht op productontwikkeling op een viertal terreinen:

- Ontspanning
- Beweging
- Sport
- Cosmetisch

De ontwikkeling van diverse nieuwe Product Markt Combinaties (PMC's) is mogelijk door activiteiten (gezondheid) te koppelen aan evenementen. Doel is het stimuleren van bedrijvigheid in deze opkomende markt.

Ook de realisatie van de Assortimentstuin in Zundert, (ontwikkeling minifloriade) biedt toeristische kansen door de koppeling met recreatief toeristische arrangementen en routestructuren. Andere koppelmogelijkheden tussen nieuwe ontwikkelingen ligt voor de hand zoals bv het ontwikkeling van B&B met paarden pensionstalling gekoppeld aan de ontwikkeling van de paardenhouderij.

De ontwikkeling van nieuwe producten in het kader van de Wielercultuur van De Baronie is een kansrijk concept. Hierbij zal een relatie worden gelegd naar de toeristische mogelijkheden maar ook naar de cultuurhistorische aspecten (Volkscultuur). Multisectorale samenwerking tussen bv fietsenbouwers, sportvereniging, toeristische en horeca ondernemers en onderwijs is een voorwaarde en biedt dus ook mogelijkheden voor het lokale MKB.

Producten kunnen zijn "school voor mecaniciens", "Wielersesdaagse voor de jeugd", eten/fietsarrangement, etc

Thematische productontwikkeling rondom het thema Turf is eveneens in ontwikkeling in het gebied. Hierbij zullen ondernemers producten en diensten aanbieden die door dit thema een meerwaarde krijgen, zoals routes met educatieve elementen, schilderarrangementen in turfomgeving.

Bestaande initiatieven zullen verder worden uitgebouwd, zoals het Chaams Hoen, Van Gogh en de activiteiten rondom het Bloemencorso.

Ook liggen er kansen voor de verdere invulling van grensoverschrijdende samenwerking.

Ad 4 Leefbaarheid en welzijn

De economische vitaliteit van het landelijk gebied heeft veel invloed op de leefbaarheid en de mogelijkheid om voorzieningen in stand te houden. Uit het koopstroom onderzoek (zie bijlage A) komt naar voren dat de bestedingen in het gebied onder druk staan. Deze moeten door het stimuleren van nieuwe ontwikkelingen minimaal op peil worden gehouden en waar mogelijk worden verbeterd.

De komende jaren zal voornamelijk moeten worden ingezet op het in stand houden en versterken van de economische vitaliteit. Door een evenwichtige balans te creëren tussen wonen, recreëren, agrarische en niet-agrarische bedrijvigheid kan de leefbaarheid in De Baronie worden gewaarborgd.

Het wegvallen van agrarische werkgelegenheid heeft sociaal-economische gevolgen voor de leefbaarheid op het platteland. Naast een onzekere bestaansbasis gaat het om veranderingen in het sociale klimaat en het voorzieningenniveau in kleine kernen. Hierdoor komt de leefbaarheid van het landelijk gebied onder druk te staan. Om deze problemen aan te pakken

en tegelijkertijd kansen van nieuwe ontwikkelingen te benutten, dient de komende jaren veel aandacht besteed te worden aan sociaal-maatschappelijk beleid. Ten aanzien van het instandhouden van voorzieningen in de plattelandskernen wordt een onderscheid gemaakt in kleine en grote kernen. Grote kernen als Zundert en St. Willebrord dienen een compleet pakket aan basisvoorzieningen in huis te hebben. Voor kleine kernen als Ulicoten en Galder kan dit niet worden verlangd. Deze kleine kernen hebben te weinig draagvlak voor bijvoorbeeld de aanwezigheid van een supermarkt. Wel is het voor de leefbaarheid en welzijn van belang in de kleine kernen een sociaal-cultureel netwerk overeind te houden. Voorzieningen als een gemeenschapshuis, basisschool, medische steunpunten, sportaccommodatie of café kunnen daarbij een belangrijke rol spelen. Ook het uitwerken van het concept Wielercultuur De Baronie biedt op sportief vlak mogelijkheden (zie toerisme en vrije tijd). Het clusteren van voorzieningen in één accommodatie kan een oplossing zijn om ze in stand te houden.

Ad 5 Arbeidsmarkt; horizontaal thema

In de voorgaande thema's wordt regelmatig aangestipt dat het van belang is dat de werkgelegenheid op peil wordt gehouden zowel in kwantitatief als kwalitatief opzicht. In feit is het thema arbeidsmarkt sterk verweven met de ontwikkelingen die in de verschillende sectoren op gang moet worden gebracht. De Baronie wil naast voldoende (vervangende) werkgelegenheid bereiken dat er een goede match ontstaat tussen vraag en aanbod. Dit wil men bereiken door o.a. bedrijven te binden aan de regio, een startersbeleid te ontwikkelen en bevorderen, de participatie van vrouwen in het arbeidsproces te verhogen, pilot projecten te stimuleren, aanpassing van regelgeving, creëren van een aantrekkelijke leefomgeving, goede relatie opzetten tussen kennisinstellingen (onderwijs) en bedrijfsleven.

Kansen op dit gebied liggen in de zorgsector, waarbij het vooral gaat om het interesseren van jongeren voor een baan in deze sector en tevens het opvangen van de vergrijzing. Binnen deze sector liggen ook mogelijkheden in de ontwikkeling van zorgboerderijen.

Ook de sector toerisme en vrije tijd als groeisector biedt volop kansen voor het creëren van nieuwe banen. De nieuwe aandacht voor het opzetten van leer/werkbedrijven is een kans voor het bedrijfsleven om jongeren voor de bedrijfstak te interesseren. Ook doorontwikkeling van het project oriëntatie op werk voor vrouwen op het platteland door KVO biedt volop perspectief.

HOOFDSTUK 3 STRATEGIE; RELATIE POP2/LEADER

3.1 Inleiding

De uitvoering van de ontwikkelingsvisie moet bijdragen aan de realisatie van de doelstellingen zoals geformuleerd in een of meer van de in het POP2 onderscheiden assen. As 1 is vooral gericht op ondernemers in de landbouw en bosbouwsector terwijl as 3 meer gericht is op plattelandsontwikkeling in ruime zin van het woord. Door De Baronie worden de maatregelen uit as 2 niet gebruikt.

De ontwikkelingsvisie zal in een conversietabel worden ‘vertaald’ naar de assen en maatregelen zoals die in het POP2 zijn aangegeven. Dit is het kader waarbinnen de projecten tot ontwikkeling worden gebracht. Tevens is aangegeven op welke wijze de projecten bijdragen aan de realisatie van subdoelstelling van POP2.

3.2 Maatregel 4.1. Plaatselijke ontwikkelingsstrategie

De ontwikkelingsvisie van De Baronie richt zich met name op:

- het ontwikkelen en faciliteren van economische ontwikkelingen binnen een aantal sectoren
 - Een duurzame agrarische sector;
 - Niet-agrarisch lokaal bedrijfsleven (MKB);
 - Toerisme en vrije tijd;
- het bevorderen van het leefklimaat
- en het bevorderen van de werkgelegenheid.

POP2/LEADER is opgebouwd uit 4 Assen:

- Versterking concurrentievermogen
- Verbetering milieu en platteland
- Leefkwaliteit en diversificatie platteland
- LEADER

As 1 Concurrentiekracht land- en bosbouw

- Menselijk kapitaal
 - Beroepsopleiding, voorlichting, verspreiding van kennis
- Fysiek kapitaal
 - Steun jonge boeren
 - Samenwerking bevordering nieuwe producten/technologieën
 - Verbetering infrastructuur
- Kwaliteit producten
 - Steun voedselkwaliteitskringen
 - Steun voorlichting afzetbevordering

As 2 Verbetering milieu en platteland

- Vergoeding landbouwers in gebieden met handicaps
- Landbouwvergoedingen bijvoorbeeld agrarisch natuur- en landschapsbeheer, omschakeling naar biologische landbouw, blauw/groene diensten proces
- Bebossing landbouwgronden

As 3 Leefbaarheid platteland en diversificatie

- Diversificatie
 - Diversificatie naar niet-agrarische activiteiten, micro-ondernemingen, bevordering toeristische activiteiten
- Leefbaarheid
 - Basisvoorzieningen
 - Dorpsvernieuwing en –ontwikkeling
 - Opwaardering landelijk erfgoed
- Opleiding/voorlichting economische actoren
- Deskundigheidsbevordering

As 4 LEADER

- Bottom up plattelandsontwikkeling lokale actiegroepen (PG's)
- Samenwerking, innovatief, netwerkvorming
- Projecten moeten bijdragen aan realisatie assen 1, 2, en 3

Om de visie binnen het LEADER-gebied optimaal te kunnen uitvoeren zullen met name de maatregelen die vallen onder de assen 1 en 3 worden ingezet.

In het onderstaande is in een conversietabel aangegeven hoe de thema's in de visie zich verhouden tot de assen en maatregelen, zoals die door POP2/LEADER worden gehanteerd. De thema's en acties, die zijn voorzien, worden onder de verschillende POP2/LEADER maatregelen gebracht, waarbij tevens is aangegeven op welke wijze zij een bijdrage leveren aan de doelstellingen van het POP/LEADER.

Visie De Baronie		POP2	Bijdrage aan doelstelling POP2
Thema	Acties	Maatregel	
Een duurzame agrarische sector	<ul style="list-style-type: none"> • Assortimentstuin, minifloriade • de oprichting van (kennis)-platforms voor de uitwisseling van projectideeën bv boomteelt • ontwikkeling professionele paardenhouderij • meer ruimte voor teelt-ondersteunende voorzieningen • kennis en clustervorming versterken • de overgang naar biologische teelten bevorderen • verbrede vormen van landbouw stimuleren • producten beter vermarkten door gebruikmaken van de aanwezige kennis • ontwikkeling bio-energie 	4.1.1. Verbeteren concurrentiekracht agrarische sector	<p>Binnen deze maatregel zullen vooral de projecten een bijdrage leveren aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ het verbeteren van de beroepsopleiding en voorlichting (1.1.1.) ○ het gebruik van adviesdiensten (1.1.4) ○ de modernisering landbouw (1.2.1.) ○ het verhogen van de toegevoegde waarde op producten (1.2.3.) ○ het verbeteren van de infrastructuur (1.2.5.) ○ bevorderen dat landbouwbedrijven deel gaan nemen aan voedselkwaliteitsregelingen (1.3.2.) ○ kennisopbouw en samenwerking met kennisinstellingen (1.1.1.) ○ bevorderen van samenwerking in clusters(1.2.3.)
Niet-agrarisch lokaal bedrijfsleven (gewone MKB)	<ul style="list-style-type: none"> • samenwerking, clustering, netwerkvorming en ketenbeheer bevorderen • ondersteunen samenwerking in Creatieve Industrie binnen de multimedia sector maar ook met agrarische sector en kennisinstellingen • multi-sectorale samenwerking door ontwikkeling concept “Wielercultuur de Baronie” • kennisontwikkeling en -uitwisseling bevorderen • ICT-toepassingen bevorderen • producten beter vermarkten door gebruikmaken van de aanwezige kennis 	4.1.3. Verbeteren kwaliteit leefomgeving en diversificatie	<p>Binnen deze maatregel zullen vooral de projecten een bijdrage leveren aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Diversificatie naar niet-agrarische activiteiten (3.1.1.) ○ Steun voor de oprichting en ontw. Micro-ondernemingen(3.1.2.)

	<ul style="list-style-type: none"> • ambachtelijke/kleinschalige bedrijvigheid creëren (in kleine kernen) • stimuleren creative industries 		
Toerisme en vrije tijd	<ul style="list-style-type: none"> • ontwikkeling Wellness toerisme nieuwe PMC's: <ul style="list-style-type: none"> ○ Ontspanning ○ Beweging ○ Sport ○ Cosmetisch • routestructuren koppelen aan nieuwe agrarische ontwikkelingen zoals paardenhouderij, Assortimentstuin, cultuurhistorisch erfgoed etc • thematische productontwikkeling gehangen aan het thema turf; schilderarrangementen, van Gogh, Chaams Hoen • ontwikkelen samenhangend gebied: de Groen Driehoek/De Baronie (ketenvorming) • fietsarrangementen in het kader van het concept "Wielercultuur de Baronie"; • bevorderen kwalitatief hoogwaardige B&B • bevorderen dag- en verblijfsrecreatie; • instandhouden en versterken cultuurhistorisch erfgoed 	4.1.3. Verbeteren kwaliteit leefomgeving en diversificatie	<ul style="list-style-type: none"> ○ Bevordering toeristische activiteiten (3.1.3.) ○ Instandhouden en opwaarderen landelijk erfgoed (3.2.3.)
Leefbaarheid en zorg	<ul style="list-style-type: none"> • uitbreiding pilots (Land van Heusden en Altena: vrijwilligers, buurtbus); • bewegingsprojecten in het kader van het concept "Wielercultuur de Baronie"; • ontwikkelen woon/zorg concepten • faciliteren en ondersteunen van netwerken gericht op jongeren en wonen • ontwikkeling aanvullende 	4.1.3. Verbeteren kwaliteit leefomgeving en diversificatie	<ul style="list-style-type: none"> ○ Basisvoorzieningen voor de economie en plattelandsbevolking (3.2.1.) ○ Dorpsvernieuwing en -ontwikkeling (3.2.2.)

	voorzieningen/diensten door woningbouwverenigingen <ul style="list-style-type: none"> • versterking c.q. uitbreiding kleinschalig streekvervoer; • vasthouden / uitbouwen verenigingsleven (dorpshuizen); • `basiszorgposten' (in het landelijk gebied) realiseren; • betere benutting grensgebied; • mobiele eerstelijnszorg realiseren; • landbouwondernemingen met zorginstelling/-functie koppelen. 		
Arbeidsmarkt	<ul style="list-style-type: none"> • pilots creëren (bijv. bedrijvenverplaatsing, herbenutten VAB) • omscholingsprojecten agrarische ondernemers • startersbeleid ontwikkelen en bevorderen • de participatie van vrouwen in het arbeidsproces verhogen; KVO project • een goede relatie tussen onderwijs en arbeidsmarkt bevorderen • ontwikkelen projecten in de zorgsector, toerisme en vrije tijd • stimuleren leer/werkbedrijven 	4.1.1. Verbeteren concurrentiekracht agrarische sector 4.1.3. Verbeteren kwaliteit leefomgeving en diversificatie	<ul style="list-style-type: none"> ○ creëren werkgelegenheid

3.3 Maatregel 4.2. Transnationale en interregionale samenwerking

Een belangrijk aspect in de LEADER richtlijnen is het aspect ‘samenwerking’, niet alleen tussen partijen binnen één plattelandsgebied, maar ook tussen verschillende plattelandsgebieden. Deze samenwerking tussen plattelandsgebieden kan binnen Nederland plaatsvinden (interterritoriale samenwerking), maar ook tussen Nederland en een andere lidstaat (transnationale samenwerking).

In het LEADER-gebied De Baronie zal in de komende periode worden ingezet om deze samenwerkingsprojecten op te zetten. In de huidige LEADER+ periode zijn al de voorbereidingen gestart om in de komende periode tot versnelde uitvoering van samenwerkingsprojecten te komen. Uit de SWOT komt naar voren dat grensoverschrijdende samenwerking een van de kansen voor nieuwe economische ontwikkeling van het gebied is. Met name ten aanzien van de creatieve industrie, wellness toerisme en de ontwikkeling van Greenport/Treepport hebben diverse initiatiefnemers aangegeven extra kansen te zien in de grensoverschrijdende projecten. Het feit dat de regio grensregio is is hierbij een voordeel dat moet worden benut. Tevens kan worden gesteld dat de eerste LEADER-periode gebruikt is om samenwerking te stimuleren en netwerken op te zetten. Deze netwerken verkeren nu in het stadium dat men ook buiten de regio kijkt voor uitbreiding van de activiteiten.

De samenwerkingsprojecten sluiten aan bij de geformuleerde doelstellingen in 3.2.. De projecten passen inhoudelijk zowel binnen als 1 als as 3.

In onderstaande tabel zijn de voorziene projecten aangegeven met daarbij de inpassing in de betreffende maatregel.

Project	Thema De Baronie	Maatregel	Bijdrage aan doelstelling POP2
Basis zorgvoorzieningen grenskernen Transnationaal	Leefbaarheid en zorg	4.1.3. Verbeteren kwaliteit leefomgeving en diversificatie	<ul style="list-style-type: none"> ○ Basisvoorzieningen voor de economie en plattelandsbevolking (3.2.1.) ○ Dorpsvernieuwing en -ontwikkeling (3.2.2.)
Greenport/Treepport Interregionaal Brabant/Limburg	Een duurzame agrarische sector	4.1.1. Verbeteren concurrentiekracht agrarische sector	<ul style="list-style-type: none"> ○ Gebruik adviesdiensten (1.1.4) ○ Modernisering landbouw (1.2.1.) ○ Verhogen toegevoegde waarde producten (1.2.3.)
Creatieve industrie	Niet-agrarisch lokaal bedrijfsleven (gewone MKB)	4.1.3. Verbeteren kwaliteit leefomgeving en diversificatie	<ul style="list-style-type: none"> ○ Steun voor de oprichting en ontw. Micro-ondernemingen (3.1.2.)
	Een duurzame	4.1.1. Verbeteren	

	agrarische sector	concurrentiekracht agrarische sector	<ul style="list-style-type: none"> ○ Modernisering landbouw (1.2.1.) ○ Verhogen toegevoegde waarde producten (1.2.3.)
Wellness Toerisme	Toerisme en vrije tijd	4.1.3. Verbeteren kwaliteit leefomgeving en diversificatie	<ul style="list-style-type: none"> ○ Bevordering toeristische activiteiten (3.1.3.)
Ontwikkeling Wielerconcept	Toerisme en vrije tijd	4.1.3. Verbeteren kwaliteit leefomgeving en diversificatie	<ul style="list-style-type: none"> ○ Bevordering toeristische activiteiten (3.1.3.)
Thematisch productontwikkeling rond Turf	Toerisme en vrije tijd	4.1.3. Verbeteren kwaliteit leefomgeving en diversificatie	<ul style="list-style-type: none"> ○ Bevordering toeristische activiteiten (3.1.3.) ○ Instandhouden en opwaarderen landelijk erfgoed (3.2.3.)

In de financiële tabel is een budget gereserveerd om initiatieven gericht op samenwerking tussen LEADER-gebieden te ondersteunen.

3.4. Maatregel 4.3. Beheer van de plaatselijke groep, verwerving van vakkundigheid en de dynamisering van het gebied

Onder deze maatregel vallen:

1. het beheer van het ontwikkelingsplan; zie hoofdstuk 4 organisatie
2. het bevorderen van de deskundigheid van de PG-leden
3. de communicatie over het ontwikkelingsplan aan diverse doelgroepen.

Ad 2 Bevorderen deskundigheid PG leden

In de afgelopen periode is in een aantal sessie aandacht besteed aan de rol van de PG, daar waar het gaat om het initiëren van projecten, beoordelen van projecten en de toekomstvisie. In de komende programmaperiode zal de aandacht vooral uitgaan naar het begeleiden en informeren van nieuwe PG-leden en hun organisaties c.q. achterban. Dit zal in de vorm van informatieve workshops plaatsvinden.

Ad 3 Communicatie

In dit onderdeel wordt een beschrijving gegeven van het communicatieplan van de PG en de activiteiten die de PG in dat kader wil ondernemen. De PG heeft in de afgelopen periode diverse activiteiten ontplooid en zal deze verder uitbouwen.

De hoofddoelstellingen van de communicatie-activiteiten zijn:

- Informeren en communiceren over het LEADER ontwikkelingsplan naar de desbetreffende doelgroepen. Wat houdt het plan in, voor wie is het bedoeld, wat zijn mogelijke projecten, wat zijn de criteria, welke voorbeeldprojecten zijn er ?
- Bevorderen van draagvlak voor en betrokkenheid bij de activiteiten van de PG De Baronie zodat passende projecten 'bottom up' (door lokale partijen) worden gegenereerd.
- Communiceren over de uitvoering van het ontwikkelingsplan.

Deze hoofddoelstellingen kunnen worden onderverdeeld in de volgende subdoelstellingen:

- Verwerven van naamsbekendheid en globale bekendheid met de inhoud van het ontwikkelingsplan bij met name nieuwe doelgroepen en gebieden.
- Vergroten van kennis over de specifieke mogelijkheden in het ontwikkelingsplan, bijvoorbeeld de mogelijkheid om samen te werken met partijen in andere LEADER gebieden.
- Creëren (en vergroten) van betrokkenheid van lokale partijen bij de uitvoering van het ontwikkelingsplan en de activiteiten van de PG De Baronie.
- Naleven van de Europese publiciteitsrichtlijnen en de controle op de uitvoering van de publiciteitsrichtlijnen inzake ELFPO projecten (projectcommunicatie).
- Faciliteren en adviseren van projectaanvragers en –uitvoerders inzake promotie en publiciteit.

De doelgroepen in het communicatiebeleid zijn onder te verdelen in interne en externe doelgroepen:

Interne doelgroepen

- Leden van de PG en hun organisaties

Externe doelgroepen

- (Potentiële) projectaanvragers en -uitvoerders.
- LEADER coördinator provincie en coördinatoren van ander LEADER gebieden binnen de provincie;
- Regionale bedrijfsleven; regionale MKB, bedrijven in de agrarische, toeristische sector;
- Kennisinstellingen in de regio;
- Intermediaire organisaties: milieuorganisaties, KvK, brancheorganisaties, woningbouwverenigingen etc;
- Media: met name regionale media en vakmedia;
- Andere LEADER+ gebieden of vergelijkbare plattelandsgebieden in Nederland en Europa.

Acties

Doelgroepgerichte aanpak

Communicatieactiviteiten worden op specifieke doelgroepen gericht opgezet en uitgevoerd. Doelgroepgerichte activiteiten kunnen door de PG zelf worden opgezet.

Presentatie

Rondreizende presentatie, waarin aanpak en resultaten worden getoond. Enkele weken in de hal van ieder gemeentehuis.

Tonen van bereikte resultaten

Om de betrokkenheid en herkenbaarheid van het ontwikkelingsplan te vergroten, is het tonen van bereikte resultaten en effecten een goed instrument. Het bredere Europese belang (publiciteitsrichtlijnen) wordt met deze aanpak tevens gediend.

Thema-avonden

Om bekendheid te geven aan projecten, initiatieven, ontwikkelingen en mogelijkheden worden met enige regelmaat rond specifieke thema's informatieavonden georganiseerd.

Programmabrochure

Om het LEADER+ ontwikkelingsplan De Baronie op een overzichtelijke en toegankelijke wijze onder de aandacht van een breed publiek te brengen, is een brochure een aangewezen communicatiemiddel. Aan de hand van voorliggend ontwikkelingsplan kan ervoor gekozen worden om een publieksvriendelijke brochure te maken, waarin aandacht wordt besteed aan de belangrijkste elementen. De bestaande brochure zal worden aangepast aan het nieuwe programma en doelstellingen.

Website

Via internet (www.seswestbrabant.nl) is informatie te vinden over LEADER. Deze zal moeten worden aangepast. Tevens is via de website van het Leader netwerk ook informatie op te vragen over projecten in alle leader gebieden. (www.leaderplus.nl)

Nieuwsbrief

Een nieuwsbrief is een geschikt middel om verschillende doelgroepen in het LEADER+ gebied De Baronie te informeren over de uitvoering van het ontwikkelingsplan. Artikelen over projecten en relevante achtergrondinformatie over het programma zijn interessante nieuwsitems. Bij voorkeur dient een nieuwsbrief, vanwege de continuïteit, 3 à 4 keer per jaar digitaal te verschijnen.

Persactiviteiten

Om het LEADER+ ontwikkelingsplan in de publiciteit te brengen, zal een actief persbeleid gevoerd te worden door de PG. De lokale media – bijvoorbeeld regionale pers en televisie – zijn de belangrijkste doelgroepen. De volgende activiteiten zullen worden uitgevoerd:

- Persberichten: naar aanleiding van nieuwsitems/succesvolle projecten zullen persberichten worden verstuurd.
- Persbijeenkomsten: bij bijzondere gelegenheden kunnen persbijeenkomsten worden georganiseerd, bijvoorbeeld bij de opening van een door LEADER ondersteund project.

Jaarverslag

Een populair jaarverslag is een goed middel om relaties jaarlijks op een toegankelijke manier te informeren over de voortgang van projecten. Het jaarverslag kan de vorm krijgen van een extra editie van de nieuwsbrief.

EU-voorwaarden.

Ontwikkelingsplan

De PG is verantwoordelijk voor promotie en publiciteit van de uitvoering (dat wat met het plan beoogd wordt) van het ontwikkelingsplan:

- Uitdragen van de ontwikkelingsstrategie in de regio (bijvoorbeeld door seminars, voorlichtingsbijeenkomsten, promotiemateriaal, video/internet, cd-rom)

- Informeren potentiële begunstigen/geïnteresseerden over voortgang ontwikkelingsstrategie via jaarverslagen, tussentijdse resultaten, evaluatie projecten
- Toezien op correcte toepassing door projectaanvragers van regelgeving rond promotie en publiciteit.

Projecten

Projectaanvragers moeten bij uitvoering van projecten voldoen aan de Europese richtlijn voor promotie en publiciteit en zijn verplicht om:

- Voldoen aan publiciteitsvoorschriften EU
- Plaatsen van borden bij openbare werken
- Plaatsen van gedenkplaat bij openbare voorzieningen
- Bij communicatiemiddelen gericht op externe contacten (werving afnemers, pers e.d.) aangeven dat EU medefinancier is
- Inhoudelijke informatie over project verstrekken ten behoeve van communicatieactiviteiten projectbureau

HOOFDSTUK 4 ORGANISATIE

4.1 Inleiding

De Baronie heeft de afgelopen 7 jaar al gefunctioneerd als LEADER+ gebied. De PG heeft ervaring opgedaan met de LEADER werkwijze en heeft in een aantal zelfevaluaties en workshop aangegeven dat deze werkwijze effectief voor de regio is en leidt tot de realisatie van de gestelde doelen. Vooral het lokale bottom up karakter leidt met name in de laatste jaren tot steeds meer, maar ook tot steeds betere integrale projecten. De wijze waarop deze krachten binnen het gebied worden georganiseerd zal in dit hoofdstuk worden aangegeven.

4.2 Samenstelling PG De Baronie

Binnen het LEADER gebied De Baronie wordt een PG samengesteld die verantwoordelijk is voor de implementatie van het door hen opgestelde ontwikkelingsplan. De PG heeft in een aantal bijeenkomsten, die gericht waren op het formuleren van de toekomstvisie, de basis gelegd voor het opstellen van een tweede ontwikkelingsplan.

De PG voldoet aan de gestelde criteria:

Criteria volgens Europese richtlijnen:

Sociaal-economische partners en andere vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld, zoals landbouwers, plattelandsvrouwen, jongeren en hun verenigingen moeten voor tenminste 50% van het plaatselijk partnerschap uitmaken.

Aansluiting bij bestaande gebiedsstructuren

Gezien enerzijds de geografische aanknopingspunten van het LEADER gebied met het reconstructiegebied en anderzijds de inhoudelijke overeenkomsten is gekozen om de samenstelling, taken en verantwoordelijkheden van de PG De Baronie te integreren met het SEP De Baronie. Tevens is bij de gebiedsbepaling gekozen voor een vrijwel identieke afbakening als het reconstructiegebied.

Samenstelling PG De Baronie

Bij de samenstelling van de platforms zijn de volgende voorwaarden in acht genomen:

- minstens 50 procent van de platforms bestaat uit vertegenwoordigers van het maatschappelijke middenveld;
- in de platforms moeten in ieder geval agrariërs, plattelandsvrouwen en jongeren vertegenwoordigd zijn.

Op grond van de ervaring in de afgelopen LEADER+ -periode is de samenstelling van de PG eens goed onder de loep genomen. Vooral die organisatie die in het verleden een actieve rol hebben gespeeld zullen ook in de komende periode actief blijven deelnemen. Aan de PG is een aantal nieuwe organisaties/personen toegevoegd die het programma als zeer positief hebben ervaren en in de komende jaren hun steentje willen bijdragen. Het betreft dan :

- Woningbouwvereniging Zorg voor Wonen
- Syntens
- ZLTO Vrouw en bedrijf

- Onderwijsinstelling; NHTV, ROC
- Zorgsector; nader te bepalen instelling
- Dorpsraad vertegenwoordigers
- Lokale (toeristische) ondernemersverenigingen

De nieuwe samenstelling van de PG wordt dan als volgt:

Voorzitter:

de heer H. Nuijten burgemeester van de gemeente Alphen-Chaam

Leden:

1. Agrarisch Jongeren Kontakt (AJK)
2. Brabants Particulier Grondbezit
3. SES- West-Brabant
4. REWIN
5. KVO
6. Vitaal Platteland
7. Provincie Noord-Brabant
8. Stichting Afzetbevordering Grootgroen (SAG)
9. ZLTO
10. Kamer van Koophandel West-Brabant
11. Regionaal Platform Arbeidsmarkt
12. Rabobank
13. Vereniging Kleine Kernen
14. SBB of Brabants Landschap
15. VVV
16. Vertegenwoordiger van de woningbouwverenigingen in het gebied
17. Syntens
18. ZLTO Vrouw en bedrijf
19. Onderwijsinstelling; NHTV, ROC.
20. Vertegenwoordiger van de zorgsector
21. Lokale (toeristische) ondernemersverenigingen (2)
22. Vertegenwoordiger van culturele instellingen
23. 6 gemeenten

Verdeling:

11 overheid = 39 %

17 sociaal-maatschappelijke en sociaal-economische partijen = 61 %

Adviseurs: DLG vertegenwoordiger

Het in een vroeg stadium betrekken van de vertegenwoordiger van DLG heeft als voordeel dat deze ook bij de ideeën vorming een beeld krijgt van de aard van de projecten en de daarbij behorende kansen en mogelijke knelpunten die in het proces van idee naar project moeten worden opgelost. In het verleden is gebleken dat deze werkwijze veel problemen bij de uitvoering van projecten kan voorkomen.

Andere adviseurs op uitnodiging

Het voorzitterschap van de PG wordt ingevuld door H. Nuijten, burgemeester van de gemeente Alphen-Chaam . De secretariaatsfunctie van de PG wordt vervuld door de heer Van Gorp, werkzaam bij het SES West-Brabant.

4.3 Taken en verantwoordelijkheden PG De Baronie

- Opstellen ontwikkelingsplan
- Toetsen of de projecten inhoudelijk passen binnen het LEADER programma en het ontwikkelingsplan van de PG (zie criteria)
- Stimuleren van initiatieven
- Creëren van draagvlak in het gebied voor ontwikkelingen en initiatieven
- Fungeren als intermediair tussen overheden onderling en met burgerorganisaties
- adviseren aan de betrokken subsidiënten over de inzet van financiële middelen
- bij overvraging van budgetten het prioriteren van de verschillende projectvoorstellen
- Ter finale beoordeling voorleggen van de projecten (met zwaarwegend advies) aan Gedeputeerde Staten.
- Het verzorgen van rapportages
- Het eventueel voeren van financieel en inhoudelijk beheer van de projectuitvoering
- Het uitdragen van de doelstellingen en mogelijkheden van het ontwikkelingsplan aan diverse doelgroepen

Programmasecretariaat

Het programmasecretariaat fungeert als:

- servicebureau voor projectindieners in het gebied
- beoordeling ideeën
- beoordeling projectvoorstellen bij de indiening, onderzoek naar de kans van slagen
- aanjagen van projecten
- secretariaat PG
- management Leader Ontwikkelingsstrategie

Landelijk netwerk

Ook in de periode 2007-2013 wordt het landelijk netwerk LEADER voortgezet. Het is de bedoeling dat vanuit het netwerk ondersteuning wordt geboden aan de PG op het vlak van deskundigheidsbevordering, methodes en technieken. Verder faciliteert het netwerk de plaatselijke groepen bij zaken als transnationale samenwerking.

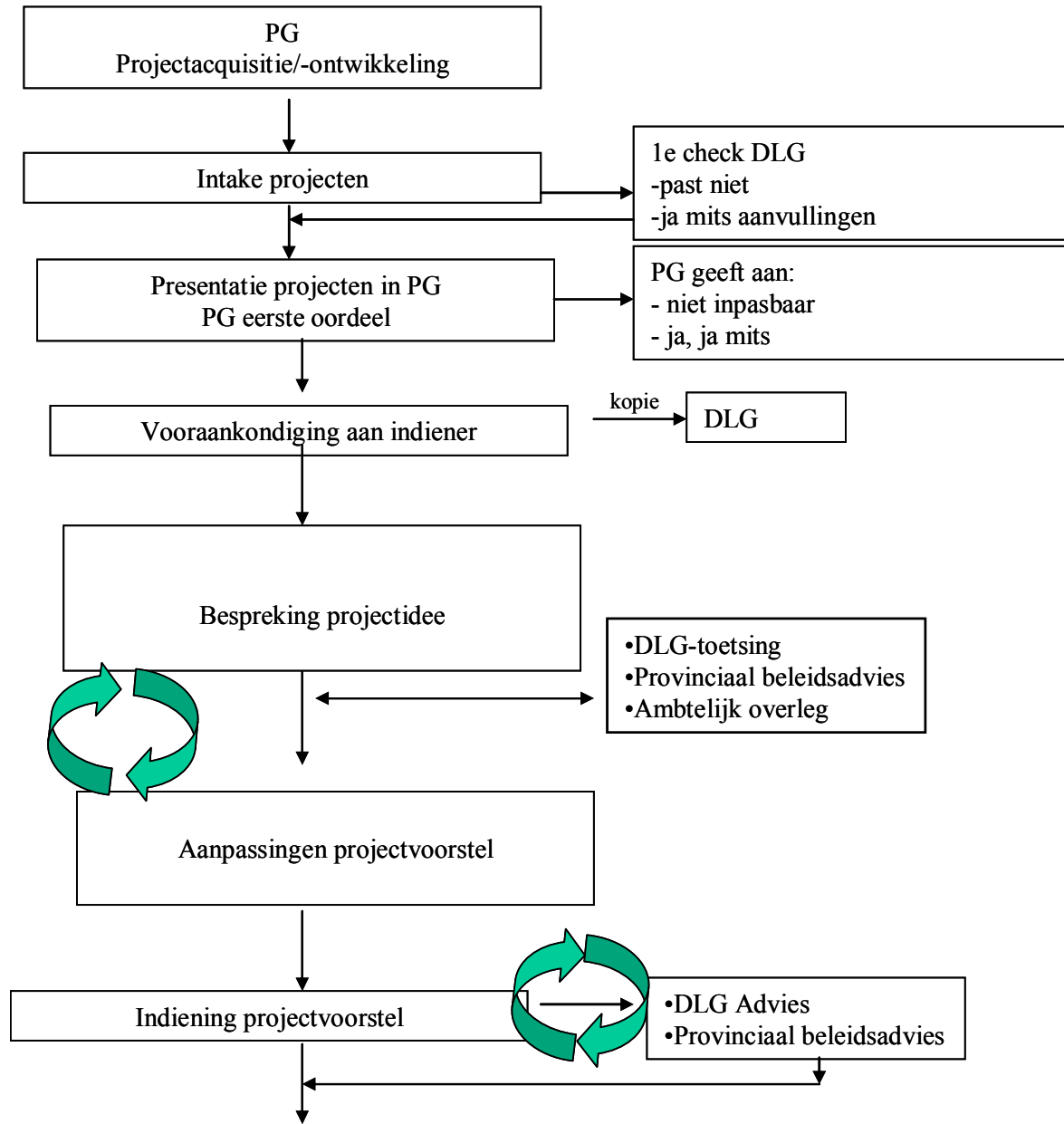
Op grond van de SWOT kan worden gesteld dat ook samenwerking met (niet) LEADER-gebieden in het aangrenzende deel van België als een kans wordt gezien. De ervaring die in de afgelopen periode is opgedaan als LEADER-gebied kan door De Baronie worden gebruikt om grensoverschrijdende projecten op te zetten.

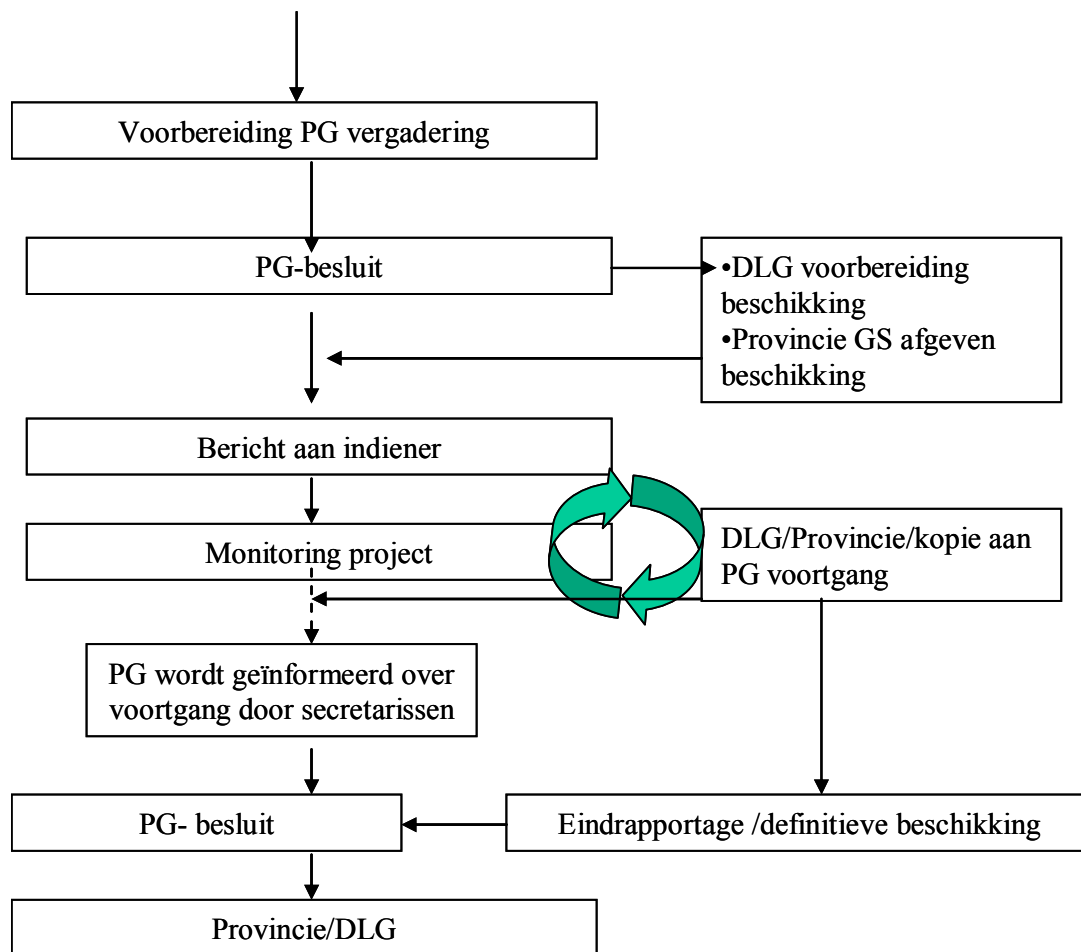
Ook de inzet en ambitie van De Baronie om projecten binnen As 1 op te zetten (meer gericht op het betrekken van de agrarische sector bij de ontwikkeling van projecten) vraagt op een aantal punten ondersteuning en om de deskundigheid van het Landelijk Netwerk.

4.4 Van projectaanvraag tot goedkeuring project

Het succes van het ontwikkelingsplan is grotendeels afhankelijk van de kwantiteit en kwaliteit van de projecten die worden ingediend. De PG vervult een spilfunctie op het gebied van projectontwikkeling, -selectie en -goedkeuring. In deze paragraaf wordt aangegeven welke rol de PG speelt in de beoordelingsprocedure van projecten. De selectiecriteria waaraan projecten binnen de maatregelen moeten voldoen, zijn opgenomen in bijlage C.

In het verleden is een stappenplan ontwikkeld om projecten goed te kunnen begeleiden en beoordelen.

De werkwijze bij de projectverwerving en projectontwikkeling is veelal maatwerk. Er kan zowel sprake zijn van lokale/regionale initiatiefnemers als van speerpunten/actiepunten waarvoor door de PG trekkers worden gezocht. De ontwikkeling van idee/initiatief naar concreet en geformaliseerd projectvoorstel doorloopt een aantal fasen. Het programmasecretariaat en de PG vervult hierbij in de front-office een actieve rol:

- Idee: beoordeling kansrijkheid
- Uitwerking idee in projectplan: service bij het formuleren van de inhoud, bij het vinden van logische partners voor de uitvoering en van financiering
- Uitwerking tot ontwerpaanvraag: ondersteuning op hoofdlijnen
DLG taken
- Beoordeling subsidietechnische voorwaarden in overleg met DLG
- Formele indiening aanvraag: advies DLG
- Zwaarwegend advies aan de instantie die de beschikking afgeeft

4.5. LEADER-werkwijze

In de Baronie is de afgelopen jaren gewerkt aan het zich eigen maken van de bottom up aanpak en het opzetten van netwerken en samenwerkingsverbanden die in de loop van de programmaperiode steeds meer de Leader aanpak zijn gaan waarderen en gebruiken. Ook in de komende periode zullen de onderstaande aspecten van belang blijven bij de uitvoering van het ontwikkelingsplan:

- Bevorderen imago en identiteit van het gebied
- Samenwerking
- Innovatie
- Bottom up aanpak
- Multi-sectorale aanpak
- Voorbeeldfunctie
- Overdraagbare aanpak

Projecten krijgen bovendien een pré als ze een positief effect hebben op natuur en milieu in het gebied, als ze de positie van vrouwen en jongeren verbeteren en bijdragen aan de ontwikkeling van een duurzame ruimtelijk-economische structuur. Onder duurzaamheid wordt hier verstaan een situatie die voorziet in de behoeften van de huidige generatie, zonder daarmee voor toekomstige generaties de mogelijkheden in gevaar te brengen om ook in hun behoeften te voorzien. Daarbij heeft duurzaamheid zowel betrekking op economische, sociale als op ecologische aspecten. Het gaat er vooral om deze drie invalshoeken met elkaar in verband te brengen, zodat deze elkaar onderling versterken. Op deze wijze kunnen soms ook kostenbesparingen worden gerealiseerd. Essentieel is dat vanaf het begin van een project deze drie aspecten worden meegenomen, waarbij wordt gezocht naar 'win-win'-situaties. Een pluspunt voor projecten is ook als er helderheid is over de wijze van monitoren: bepalen van nulsituatie, van de taakstelling en indicatoren, wijze van metingen en afrekening. Experimenten krijgen ook een plus.

4.6 Voortgang en controle van projecten

Afhankelijk van afspraken tussen provincie en DLG verder aanvullen.

HOOFDSTUK 5 FINANCIERINGSPLAN

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt een (indicatief) financieringsoverzicht opgenomen voor het LEADER ontwikkelingsplan van De Baronie.

5.2 Toelichting op de financiële tabel

1. Berekening EU-budget LEADER De Baronie

Bij het opstellen van de financiële tabel is uitgegaan van 3 LEADER-gebieden binnen de provincie Noord-Brabant en de in POP2 aangegeven beschikbare middelen voor As 4.

Dat betekent dat per gebied een ELFPO-bijdrage beschikbaar is van € 1.343.443,--. Dit bedrag zal minimaal door eenzelfde bedrag gecofinancierd moeten worden met publieke middelen. Daarnaast kan ook een private bijdrage worden ingezet, maar het programma zal worden afgerekend op de totale overheidsuitgaven, waardoor in de toekomst dus gaat gelden dat tegenover iedere Europese Euro een Nederlandse publieke Euro moet staan. In de tabel van POP2/LEADER is aangegeven dat de overheidsmiddelen voor 50% uit ELFPO bestaan en voor 50% uit andere nationale publieke middelen.

Daarnaast is 1/9 deel van de As 3 middelen opgenomen als verhoogd ambitieniveau (minus de 2007 tranche). Hierover zullen nog nadere afspraken met de provincie moeten worden gemaakt.

2. Verdeling EU-budget per maatregel

In onderstaande financiële tabel is aangegeven wat men in totaliteit wil realiseren met de beschikbare ELFPO-middelen. Op basis van de ervaringen die met de LEADER+ methodiek zijn opgedaan in de afgelopen periode kan geconstateerd worden dat het totale kosten niveau van ca. € 4 mln haalbaar moet zijn. In de afgelopen periode is een relatief hoog percentage (33%) aan private middelen gerealiseerd. Dit strookt ook met de doelstelling van regio om met name de betrokkenheid van diverse partijen tot uitdrukking te laten komen in financieel commitment naast de inhoudelijke bijdrage die men levert. Deze lijn wil de PG ook in de komende periode voortzetten.

De inzet op met name de projecten die een bijdrage leveren aan de diversificatie en het vergroten van de leefkwaliteit is evenredig aan de wens om een beter economisch fundament te leggen in de regio door de ondersteuning van nieuwe innovatieve projecten die een bijdrage leveren aan de verbetering van de economische structuur. Hierbij ondersteunt door een verbetering van de leefbaarheid en welzijn van de bewoners van het gebied.

De kosten opgenomen voor het bevorderen van de deskundigheid van de leden van de PG, het communiceren van het ontwikkelingsplan naar initiatiefnemers en nieuwe doelgroepen en het beheer van het programma is min of meer gelijk gebleven.

De verdeling van de bedragen over de verschillende maatregelen binnen As 4 is als volgt: 22% van de middelen zal worden ingezet op het verbeteren van het concurrentievermogen. Het merendeel, 47 % zal worden aangewend voor het ondersteunen van diversificatie en projecten ter verbetering van de leefkwaliteit.

Ca. 15% zal besteed moeten worden aan projecten gericht op samenwerking met andere "leader"gebieden. 14, 5% zal worden besteed aan beheerskosten en de communicatie van het programma. Een klein aandeel zal voor deelname aan het Nationaal netwerk worden gebruikt.

5.3 Financiële totaaltabel LEADER ontwikkelingsplan De Baronie

Financiële tabel De Baronie

<i>bedragen in euro</i>	Totale kosten	Totaal publiek	EU	Totaal nationaal publiek	Private bijdrage
4.1. Plaatselijk Ontwikkelingstrategie	1=2+3	2=4+5	4	5=6+7	3
4.1.1 Concurrentievermogen	1.025.000	600.000	300.000	300.000	425.000
4.1.3. Leefkwaliteit/diversificatie	1.991.886	1.266.886	633.443	633.443	725.000
4.2.1. Samenwerking	600.000	400.000	200.000	200.000	200.000
4.3.1. Beheerskosten/deskundigheid	390.000	390.000	195.000	195.000	
5.1.1 Netwerk	30.000	30.000	15.000	15.000	0
TOTAAL LEADER DE BARONIE AS 4	4.036.886	2.686.886	1.343.443	1.343.443	1.350.000
As 3 middelen leefkwaliteit /diversificatie	2.857.125	2.285.700	1.142.850	1.142.850	571.425
TOTAAL Ambitieniveau As 3 en 4	6.894.011	4.972.586	2.486.293	2.486.293	1.921.425

BIJLAGE A SOCIAAL-ECONOMISCHE ANALYSE

Separate toevoeging

BIJLAGE B AFBAKENING LEADER GEBIED DE BARONIE

De volgende pagina betreft een kaart van het LEADER gebied De Baronie.

BIJLAGE C SELECTIECRITERIA PROJECTEN

Selectiecriteria voor projecten binnen de maatregelen 4.1.1. en 4.1.3.

- Het project moet passen binnen de maatregelen zoals beschreven in paragraaf 3.2. van dit ontwikkelingsplan en is gericht op de problematiek of kansen die zijn geschetst in de analyse van het gebied;
- Het project heeft een experimenteel en innovatief karakter, hetgeen betekent dat de aanpak of het resultaat van het project nieuw of vernieuwend is voor de regio;
- Het project getuigt van een bottom-up benadering, hetgeen betekent dat lokale partijen zijn betrokken bij de vormgeving en/of uitvoering van het project;
- Het project kan als voorbeeld dienen voor andere gebieden of voor andere groepen die zich met plattelandsvernieuwing bezighouden;
- Het project moet in overeenstemming zijn met de communautaire, nationale en regionale regelgeving;
- Het project moet een heldere doelstelling bevatten, waarbij vooraf de verwachte resultaten/indicatoren worden gekwantificeerd;
- Het project moet een gespecificeerde kostenbegroting bevatten met intentieverklaringen t.a.v. de cofinanciering;
- POP2/LEADER bijstand is noodzakelijk voor realisatie van het project, er mag geen substitutie van overheidsgeld plaatsvinden;
- Het project mag geen cofinanciering uit andere Europese programma's of Communautaire regelingen ontvangen;
- Per project mag niet meer dan 100.000 euro subsidie worden besteed aan infrastructuur en productieve investeringen;
- De totale kosten van projecten dienen minimaal € 10.000,-- te bedragen
- De maximale EU bijdrage bedraagt € 150.000 €
- Projecten mogen niet in strijd zijn met regionale beleidskaders;
- Het project levert een (in)directe bijdrage tot de economische ontwikkeling van de regio;
- Geen projecten die gericht zijn op opstellen van beleidsnota's;
- Voorzover projecten rechtstreeks op het bedrijfsleven gericht zijn (directe steunverlening) ligt nadrukkelijk het accent op sectoren binnen het Midden- en Kleinbedrijf (bedrijven kleiner dan 250 werknemers);
- Per project moet een projectplan (aanvraagformulier) worden opgesteld met daarin opgenomen:
 - doel van het project;
 - beoogd eindresultaat;
 - plan van aanpak: activiteiten uitgeschreven;
 - uitvoerende partijen per activiteit;
 - kosten per activiteit en kostensoort;
 - financiering.

Bij gelijksoortige projecten krijgen projecten een sterk pluspunt:

- Indien het project bijdraagt aan de ontwikkeling van een duurzame ruimtelijk-economische structuur van het LEADER-gebied.
- Leidt tot nieuwe werkgelegenheid en/of behoud van bedreigde werkgelegenheid

- Gericht is op het MKB
- Indien het project inspeelt op de verbetering van de positie van vrouwen en jongeren;
- Indien het project een positief effect heeft op natuur, milieu en cultuurhistorische waarden in het gebied

Selectiecriteria voor projecten binnen maatregel 4.2.1.

- Het project moet aansluiten bij de door de PG gekozen maatregelen;
- Het project moet een duidelijke toegevoegde waarde hebben voor de samenwerkende gebieden;
- Door de samenwerking met andere regio's moet voldoende kritische massa bereikt worden waardoor de levensvatbaarheid van het project wordt vergroot;
- Aangetoond moet worden dat de samenwerking complementair is;
- Het project mag niet slechts gericht zijn op het uitwisselen van ervaring, maar moet met name gericht zijn op het daadwerkelijk uitvoeren van een gezamenlijk project, dat waar mogelijk ondersteund wordt door een gezamenlijke structuur.

Prioritering

Bij de inhoudelijke beoordeling kunnen verschillende aspecten worden onderscheiden. Als het totaal van projectaanvragen de middelen overstijgt, worden de volgende criteria bij de weging/prioritering betrokken:

- Aansluiting bij de gebiedsvisie
- Draagvlak
- Integraliteit
- Bijzonderheid
- Effect / resultaat
- Continuïteit
- Samenwerking
- Geografische verbreding
- Eigen bijdrage
- Duurzaamheid

BIJLAGE D INDICATOREN

In het onderstaande wordt aangegeven welke indicatoren zullen worden gehanteerd bij de beoordeling en uitvoering van de projecten.

Prioriteiten en maatregelen	Output Indicator	Streefwaarde
4.1. Algemeen	Aantal projecten die experimenteel, bottom up en/of multisectoraal zijn	10
	% private cofinanciering	33,5
4.1. Plaatselijk Ontwikkelingstrategie		
4.1.1 Concurrentievermogen		
1.1.1. Beroepsopleiding en voorlichting	Aantal deelnemers	10
1.1.4. Gebruik adviesdiensten	Aantal bedrijven dat ondersteund wordt	5
	Aantal nieuwe ondernemingen	2
1.2.1. Modernisering landbouw	Aantal bedrijven die investeringssteun ontvangen	10
1.2.3. Verhogen toegevoegde waarde producten	Aantal bedrijven dat ondersteund wordt	5
	Toename toegevoegde waarde	5%
1.2.5. Infrastructuur	Aantal acties dat ondersteund wordt	2
1.3.2. Deelname voedselkwaliteitsregelingen	Aantal deelnemende agrarische ondernemingen	2
4.1.3. Leefkwaliteit/diversificatie		
3.1.1. Diversificatie naar niet-agrarische activiteiten	Aantal begunstigden	10
	Aantal nieuwe bedrijven	1
3.1.2. Steun opr. en ontw. Micro-ondernemingen	Aantal ondersteunde ondernemingen	5
3.1.3. Bevordering toeristische activiteiten	Aantal nieuwe toeristische activiteiten	10
	Toename aantal toeristen	5%
3.2.1. Basisvoorzieningen economie/bevolking	Aantal ondersteunde activiteiten	5
3.2.2. Dorpsvernieuwing en -ontwikkeling	Aantal kernen waarin activiteiten plaatsvinden	10
3.2.3. Instandhouden/opwaarderen landelijk erfgoed	Aantal projecten landelijk erfgoed	10
4.2.1. Samenwerking		
4.2.1.1. Interregionale samenwerking		
Projecten binnen As 1	Aantal projecten	2
Projecten binnen As 3	Aantal projecten	2
4.2.1.2. Transnationale samenwerking		
Projecten binnen As 1	Aantal projecten	1
Projecten binnen As 3	Aantal projecten	1
4.3.1. Beheerskosten/deskundigheid		
3.4.1. deskundigheidsbevordering, communicatie etc	Aantal acties deskundigheidsbevordering	2
	Aantal PR-acties	6
5.1.1 Netwerk	Deelname in aantallen bijeenkomsten	6
	Impact indicatoren	Streefwaarde
4.1. Algemeen	Toename BNP per hoofd van bevolking	3%
	Aantal nieuwe banen	50
	Toename biodiversiteit	5%

BIJLAGE G OVERZICHT PROJECTEN IN VOORBEREIDING

Thema 1: Duurzame agrarische sector

Direct realiseerbaar

- Apart programma ten behoeve van ondernemerschap; kennis van grote agrarische bedrijven overdragen aan kleinere bedrijven.
- Ontwikkeling professionele paardenhouderij De Baronie; binnen dit project zal de samenwerking tussen bedrijven worden bevorderd en zal met name de professionalisering van ondernemers worden opgepakt. Hierbij zullen ondernemers binnen de sector worden ondersteund bij het opzetten van de bedrijfsvoering.
- Ontwikkelen nieuwe producten in samenwerking met Creative Industries (experiment).
- Opzetten keten mestvergistings in het gebied
- Opzetten inzamelstructuur van houtige biomassa (boomkwekers)
- Dag voor agrariërs om kennis te maken met verbrede en biologische landbouw.
- Onderzoek naar deregulering/inzichtelijk maken wat kan en mag.
- Ontwikkelen regionale niche, op basis van streekproducten; bijv. door samenwerking van agrosector en horeca.
- Best-practices in beeld brengen en toepassen (bijv. boomteelt/marketing).
- Drukken productiekosten/efficiencyvoordeel; samenwerking landbouw- en mechanisatiebedrijven.
- In beeld brengen van de VAB. Daarbij aangeven wat de cultuurhistorische en/of landschappelijke waarde is. Ontwikkelen van mogelijkheden voor hergebruik op basis van maatwerk.
- Professionalisering boomkwekerijmarkt; uitwerking samenwerkingsprojecten

Op langere termijn realiseerbaar

- Biologisch-dynamische markt (en streekproducten) (bijv. Breda).
- Aanboren nieuwe inkomstenbronnen door middel van (agrarische) verbreding.
- Ontwikkelen van nieuwe producten (bijv. ten behoeve van de farmacie).
- Financiële mogelijkheden bieden om cultuurhistorische waarden overeind te houden. Economische functie handhaven en hinder voorkomen.
- Kennisbundeling en uitwisseling.

Reeds in uitvoering

- Stimuleren afname biologische producten door bedrijven en organisaties.

Thema 2: Niet-agrarisch lokaal bedrijfsleven (MKB)

Direct realiseerbaar

- Ondersteunen samenwerking in Creative Industrie; een voor de Baronie nieuw begrip waarbij het ontwikkelen van goederen en diensten die een culture, artistieke of amusementswaarde hebben. Hierbij kan worden gedacht aan het

bij elkaar brengen van bedrijven in de multimedia sector, muziek, film, expositie, gastronomie, podiumkunsten etc. Voorbeelden zijn stichting Alice en de Verkade fabriek. Geheel nieuw in dit kader zijn de kruisbestuif-bijeenkomsten met de agrarische sector. Samenwerking met kennisinstellingen in de regio is hierbij een voorwaarde aangezien de regio diverse instellingen kent die zich op dit vlak begeven.

- Organiseren van ondernemersbijeenkomsten op lokale schaal (en koppeling met andere partijen: KvK, gemeenten).
- Kenniskringen opbouwen en organiseren.
- Startersnetwerken organiseren.
- Instellen criminaliteitsplatforms.
- In beeld brengen huidige en toekomstige behoefte aan bedrijventerreinen ten behoeve van kleinschalige, lokale bedrijven.

Op langere termijn realiseerbaar

- Revitalisering/parkmanagement bij (clusters van) bedrijventerreinen.
- Regionale afspraken met betrekking tot aanleg, uitgifte en grondprijzen.
- Verplaatsen van bedrijven of terreinen die wat hun aard en schaal betreft niet in het gebied passen.
- Duurzame clustering van bedrijven.

Thema 3: Toerisme en vrije tijd

Direct realiseerbaar

- Ontwikkeling Wellness Toerisme; gericht op productontwikkeling op een viertal terreinen:
 - Ontspanning
 - Beweging
 - Sport
 - Cosmetisch
- De ontwikkeling van diverse nieuwe PMC's door activiteiten (gezondheid) te koppelen aan evenementen. Doel is het stimuleren van bedrijvigheid in deze opkomende markt.
- Assortimentstuin in Zundert, ontwikkeling minifloriade De bouw en ontwikkeling zal worden uitgewerkt onder het thema een duurzame agrarische sector. De koppeling met recreatief toeristische arrangementen en routestructuren valt binnen dit thema als separaat project.
- Ontwikkeling “paarden toerisme”, binnen dit project zal tussen bedrijven worden samengewerkt aan het opzetten van routes gekoppeld aan paarden B&B's.
- Ontwikkelen nieuwe producten in het kader van de Wielercultuur van De Baronie; hierbij zal een relatie worden gelegd naar de toeristische mogelijkheden maar ook naar de cultuurhistorische aspecten (Volkscultuur). Multisectorale samenwerking tussen bv fietsenbouwers, sportvereniging, toeristische en horeca ondernemers en onderwijs is een voorwaarde. Producten

- kunnen zijn “school voor mecaniciens”, “Wielerzesdaagse voor de jeugd”, eten/fietsarrangement, etc
- Thematische productontwikkeling rondom het thema Turf. Hierbij zullen ondernemers producten en diensten aanbieden die door dit thema een meerwaarde krijgen, zoals routes met educatieve elementen, schilderarrangementen in turfomgeving.
- Voortzetting van de thematische productontwikkeling rondom van Gogh en Chaams Hoen.

Thema 4: Leefbaarheid/voorzieningen

Direct realiseerbaar:

- Ontwikkelen woon/zorg concepten.
- Faciliteren en ondersteunen van netwerken gericht op jongeren en wonen.
- Ontwikkeling aanvullende voorzieningen/diensten door woningbouwverenigingen.
- Buurtpreventie (t.b.v. veiligheid); draagt bij aan sociale cohesie (bijv. Oosterhout).
- Stimuleren en ondersteunen van vrijwilligers (bijv. mantelzorgers), ‘dag van de vrijwilligers’.
- Project ‘Veilig honk’ (bijv. Etten-Leur); samenwerken gemeente, scholen, politie.
- Opstellen dorpsvisies in samenwerking met burgers; inclusief bijbehorend onderzoek.
- Stimuleringsregeling voor huisartsen om in kleine kern gevestigd te kunnen blijven.
- Steunpunt landbouw en zorg; lokale kennisuitwisseling; opzetten/uitbreiden netwerkrelaties.
- Zoeken naar een manier om bankproducten beschikbaar te houden (bijv. mobiele bankbus).
- Servicepunt kleine kernen.

Op langere termijn realiseerbaar

- Kenniscentrale voor vrijwilligers.
- Landsgrensoverschrijdend (ver)zorgen.
- Zorgloket (bundelen van zorgvoorzieningen).

Thema 5: Arbeidsmarkt

Direct realiseerbaar

- In beeld brengen positieve gevolgen flexibilisering van de arbeidsmarkt (bijv. Polen die hier komen werken levert bedrijfseconomisch rendement op).
- Ontwikkelen projecten in de zorgsector, toerisme en vrije tijd

- Stimuleren leer/werkbedrijven
- Voortzetting/doorontwikkeling KVO project : oriëntatie op werk voor vrouwen in het platteland.
- Opzetten van een 'urenbank' voor de agrarische sector (uren van agrariërs die over zijn inzetten voor andere zaken).
- In beeld brengen 'best practices' bij invulling VAB (bijv. callcenter).
- Duurzame oplossing huisvesting seizoensarbeiders (bijv. Etten-Leur).

BIJLAGE H LIJST VAN AFKORTINGEN

PG	Plaatselijke Groep
POP2	Plattelands Ontwikkelings Plan (2)
AO	Administratieve Organisatie
ELFPO	Europees Landbouw Fonds PlattelandsOntwikkeling
GS	Gedeputeerde Staten
ICT	Informatie, Communicatie en Technologie
LEADER	Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale
MKB	Midden en Kleinbedrijf
PG	Plaatselijke Groep
REAP	Regionaal Actieprogramma
RPA	Regionaal Platform Arbeidsmarkt
SWOT-tabel	Strengths Weaknesses Opportunities, Treaths (Sterkte, Zwakte Kansen en Bedreigingen tabel)
SEP	Sociaal Economisch Platform
SES West-Brabant	Openbaar Lichaam Sociaal-Economische Samenwerking West-Brabant
VAB	Vrijkomende Agrarische Bebouwing

3303.70127